DISSERTATIO INAUGURALIS MEDICA, 13

DE

PEDILUVIORUM USU MEDICO,

Quam,

DEO PROPITIO,

GRATIOSÆ FACULTATIS MEDICÆ CONSENSU;

P R Æ S I D E

DN. D. MICHAELE ALBERTI

POTENTISSIMI REGIS BORUSSIÆ CONSILIARIO AULICO, MEDICINÆ ET PHILOSOPHIÆ NATURALIS PROFESSORE PUBLICO ORDINARIO, ACADEM. CÆSAR. NAT. CURIOS. COLLEGA,

FACULTATIS MEDICÆ DECANO SPECTATISSIMO,

PATRONO, PRÆCEPTORE AC PROMOTORE SUO CUM HONORIS CULTU PROSEQVENDO,

PRO LICENTIA

SUMMISQUE IN ARTE MEDICA HONORIBUS, INSIGNIBUS AC PRIVILEGIIS MORE MAJORUM SOLENNI OBTINENDIS,

HORIS ANTE- ET POMERIDIANIS.

D. DECEMBR. MDCCXXI.

PUBLICÆ VENTILATIONI SUBMITTET,

JOHANNES CHRISTIANUS Eisenberg,

STENDALIENSIS PALÆO-MARCHICUS.

HALÆ MAGDEBURGICÆ,

Typis JOANNIS CHRISTIANI HENDELII, Acad. Typogr.

PROOEMIUM.

EX eminentioribus, dignioribus & majoribus charitatis officiis, quibus homines ſinceritatem & dexteritatem ſuam comprobant, merito præferri & recenſeri debet illud ſtudium, quo unus alterius ſalutem animæ ac corporis promovere & confirmare adjuvat & allaborat: dum enim quoad utrumque principium animam æque ac corpus varia pericula & damna imminent, ita pro iisdem avertendis omnis cura & ſollicitudo adhiberi debet, quare *Cicero* olim *pro Marcello* profeſſus eſt: *quod homines nulla re propius ad Deos accedant, quam ſalutem hominibus dando:* dum enim Benigniſſimus Deus author eſt veræ ſalutis, omniumque ſalutem deſiderat atque urget, ita non modo ille, qui vera ſalute gaudet Deo eſt acceptus, ſed & qui deinde alterius ſalutem primario quoad animam, deinde quoad corpus promovet, Deo gratus erit: & hoc

ſtudium ſalutiferum omni animi puritate & ſinceritate exercendum eſt, ne ſterilibus & otioſis conatibus Deum & proximum magis offendamus & ſalutem tam noſtram, quam aliorum impediamus & deſtruamus: inter illas ſalutiferas artes quæ corpori & animo ſimul ſubveniunt, merito Medicina recenſenda eſt, quæ multis modis, variisque adminiculis opem ferre ſolet, ut propterea Deo eximiæ laudes referendæ ſint, quod ſaluti humanæ tanta naturalium ſubjectorum ſupellectile proſpexerit: Aſt deplorandus omnino eſt hominum plurimorum ſtatus, quod ſalutem hanc minus æſtiment & pro arbitrio vitæ laxitati & luxuriei indulgeant, unde neque illæ ſcientiæ & artes pro dignitate ſemper æſtimantur & propagantur, quæ ad veram ſalutem viam monſtrant: quare *Crates Thebanus* brevibus commemorat, quo munere vulgo varia & honeſta & inhoneſta & bona & mala & æqua & iniqua officia in corrupto mundo compenſentur & agnoſcantur, quando dicit: *ponito Coquo minas decem: Medico drachmam: adulatori talenta quinque: Conſiliario fumum: ſcorto talentum: Philoſopho triobolum:* tantum eſt diſcrimen inter illos, qui ſalutem conſervant & enervant & inter utrorumque munera: Sed licet hæc ſit malefida illa honeſtorum officiorum remuneratio, tamen minime æquus Medicus torpeſcere debet, quin rectius uno eodemque tenore & candore illis ſubſidiis utatur, quæ ſanitati conſervandæ & convenientia & efficacia ſunt: interim in foro medico omnino arte i. e. rationali & prudenti rerum & circumſtantia-

rum

rum ad hominis salutem spectantium, deliberatione, pensitatione, comparatione, ordinatione & applicatione opus est, ne illa subjecta, quæ sub congruo usu corporis salutem promovere possunt, vicissim incongrue usurpata, vitam ac sanitatem animalem corrumpant: hinc pervulgatus est ille versiculus in foro Medico: *Balnea, Vina, Venus, corrumpunt corpora nostra; conservant eadem Balnea, Vina, Venus*: & quamvis multa media & subsidia occurrant, quibus cum utilitas & damnum hominis promoveri potest, tamen hoc loco pauca tantum de Balneis differere lubet; hæc quantæ existimationis inter veteres Medicos & Historicos atque Poetas fuerint, testantur *Galenus, Corn. Celsus, Scribonius Largus, Antonius Musa, Herodotus, Asclepiades, Plinius, Vitruvius, Strabo, Livius, Horatius aliique multi*: ita inter alios *Suidas* dicit: *Balneum via est ad delicias*, & seorsim Balneorum utilitates describit *Clemens Alexandrinus lib. 3. Pædagog. c. 9.* dicens: *Balneorum quatuor sunt causæ, vel enim causa munditiei, vel caloris, vel sanitatis, vel postremo voluptatis*: qui contra *Senecam* de Balneis differentem audit, longe alia prædicata percipit, ita in *Ep. 51. quid mihi cum istis calentibus stagnis? quid cum sudatoriis? in quæ siccus vapor corpora exhausturus includitur: omnis sudor per laborem exeat*: & *Ep. 108. in omnem vitam balneum fugimus: decoquere corpus atque exinanire sudoribus inutile simul delicatumque credimus.* Haud quidem instituti nostri ratio fert, quo Balneorum utilitatem & damnum exponamus, id saltim hoc loco inculcamus, quod simplicia etiam adminicula di-

 versi-

versimode usurpata diversos & contrarios effectus edere soleant; unde necesse erit circa simplicissimorum etiam mediorum usum artificiosum processum seligere & concurrentes circumstantias cum ratione & prudentia pensitare atque comparare: quid enim aqua simplicius est, quæ nihilominus artificis manu indiget, si sanitatem hominis promovere debet: hæc enim interne æque ac externe minus circumspectè usurpata nocet, prudenter vero adhibita proficit: & quid communius est, quam in Balneorum forma, quod externum usum attinet, aquam ordinare, quæ quo simpliciora, eo magis naturæ humanæ convenientia sunt, quo plus vicissim scrupulosi artificii in Balneorum compositione adhibetur, eo minus salubritatis & utilitatis expectandum est; quare non omnes aquæ hominis utilitati in Balneorum forma inserviunt: & licet de aquis subterraneis, tanquam de re nova & insolita passim eximiæ laudes circumferantur, tamen in ejusmodi laudibus non raro spissa præjudicia deprehenduntur, quæ propterea à reliquis sanis, maturis & ingenuis judiciis merito separanda sunt: interim congruus certorum balneorum usus, eximias virtutes affert, ut eapropter ex nonnullorum mente *Verulamius* referat, quod Balnea ad Longævitatem conferre debeant: & quemadmodum in Schola Medica Balnea dividuntur in universalia, semicupia, insessus, capitiluvia, embrocationes & pediluvia, ita differentibus ejusmodi aquæ calidæ externis applicationibus ad differentes corporis regiones, diversa utilitas adscribitur:

bitur: & talis Balneorum applicatio multis nationibus ad usus medicos familiaris existit: illud tantum à nonnullis male applicatur & dijudicatur, quando veteres scriptores ad quorundam morborum curationem frigidam suam aquam commendarunt, ubi frivole minus attenti imitatores, veterumque perversi interpretes, nostram frigidam aquam ad eosdem usus adhibere solent, cum contra probe reminisci & perpendere debeant, quod illi scriptores, qui frigidam aquam laudant, in climatibus calidioribus medicam praxin exercuerint, in quibus aqua frigida non alia, quam tepida existit: sicut nobis miraculosa videri posset illa Æthiopum cura Variolarum, quando patientes in ipso febrili fervore in proximum profluentem dimittuntur, in quo in quartum diem repositi manent, qualis cura describitur *in A. N. C. dec. 1. an. 8. obs. 68. an. 10. obs. 194. p. 461.* quo spectant historiæ de *aquæ frigidæ usu per lavationem inter Indos in dysenteria & extra febrium paroxysmum, loco ultimo citato n. 20. p. 460. in febre tertiana, dec. 1. an. 3. obs. 211.* uti perinde insolita & miraculosa videri possit historia *de potu salutari frigidæ aquæ in variolis*, quam recenset *Bartholinus Histor. anatom. Cent. 3. obs. 89.* & quemadmodum nonnullis dubium suboriri potest, quod simplex aqua tanquam subjectum inodorum & insulsum externo suo usu medicam utilitatem afferre debeat, tamen non paucæ & infirmæ rationes ac experientiæ constant, quibus contrarium demonstrari potest: ast quantum commercium sit inter aquam, quæ ab extra corpus nostrum ambit & afficit, cum inter-

internis partium tam fluidarum quam solidarum nec non motuum ad vitam animalem spectantium alterationibus, varia phænomena testantur: inter illa vero quæ magis admiranda haberi & videri possent, merito hoc loco producimus illam observationem, qua nonnulli authores credunt, quod interdum in Diabete ex aere aquositas colligatur & ad proximam copiosam diuresin coacervetur, cujus circumstantiæ mentionem fecerunt: *Schenckius de Diabete*, *Guilielmus Adolphus de Urinæ inspectione*, *Cardanus de rerum varietate lib. 8. c. 44. & cap. de incontinent. urinæ:* siquidem magis communes sunt animadversiones quibus efficacia aëris humidi ad relaxandas partes & convocandos catarrhos explicatur & comprobatur: si itaque tanta est vis humiditatis in corpus, quando subtilissimæ moleculæ aquæ corpus nostrum attingunt, quid non efficiat copiosior aquæ accessus ad nostrum corpus, tanto magis si immediate hoc ab illa contingitur & alteratur; tanta enim est receptivitas aquæ ad & intra corpus nostrum animale, ut, cum plurima pars nostri corporis ex aquositate constet, perpetuus affluxus & effluxus aquæ cum reliquis connexis necessariis materiis ad vitæ humanæ durationem pertineat: unde mirum non esse potest, cur tantæ alterationes quotidianæ ab aqua corpori nostro accidant: neque quidem id ipsum in ordinario vitæ humanæ statu contingit, dum sine fluido aqueo homines suam durationem habere haud facile possunt, sed in hoc requisito ars imitatur naturam; hæc enim dum simplicia & lenius efficacia magis perfert, quam potentia & speciosa, ita illa, videlicet ars, cum aqua,

tan-

tanquam ſimplici medio non exiguas & contemnendas corpori utilitates conciliat: & uti hactenus nobis ſermo fuit de uſu aquæ quoad externam applicationem, ita hæc diſquiſitio ſane admodum ampla eſt in Medicina Practica: non enim, uti in præcedentibus præoccupavimus, ſermo nobis eſt Balneorum utiles effectus in genere recenſere; ſed hæc diſquiſitio ſecundum ſpecialiſſimas ſuas animadverſiones peculiares promeretur explanationes: nobis hoc loco non ſublimia petere & à capite exordiri placet, ſed inſtituto noſtro magis conveniet circa calcem ſubſiſtere & ad pedes nos convertere, animadvertentes quid aquæ commercium cum pedibus inferat, & quomodo e pedibus quoad cauſalem ſuam deductionem hoc commercium & hæc utilitas in alias corporis regiones derivari debeat queatque: Agamus itaque præſenti conatu & Specimine Inaugurali, quo noſtris debitis & officiis ſatisfaciamus; ſelegimus propterea practicam quandam diſquiſitionem, in ſchola Medica non vanam, attamen apprime utilem & exponemus brevi, aſt fundamentali commendatione USUM MEDICUM PEDILUVIORUM: ante omnia vero ad hoc noſtrum propoſitum DEUM Benigniſſimum convocamus & piis precibus imploramus, quo hosce conatus benedictione ſua proſequatur.

§. I.

QVamvis levis, *indignæ* ac *exiguæ* notæ tractatio illa videri posset, qua in schola medica *Balneorum* doctrina commendatur, dum *communis* horum usus nihil *splendoris* & *artificiosi* honoris secum fert, quæ potius lippis atque tonsoribus cognita esse æstimatur, ut supervacaneum videri queat, *pervulgatam* talem & vilioris sortis hominibus magis commendandam medicinam speciali proposito exponere velle, tamen *multa* è *simplicissimis* remediorum generibus plurimam merentur *attentionem* & apprehensionem, quoniam naturæ *humanæ* magis conveniunt, *salutares* effectus *leniori* processu, *motu* & gradu promovent, adeoque sanitatem plus veram & *sinceram* restituunt: *eadem* laus merito prædicari potest de *Pediluviis*, quorum *usum Medicum* hoc labore exponemus, siquidem hoc loco magis *simplicem* Pediluviorum statum annotare, quam splendidam & valde *artificiosam* illorum præparationem commendare lubet, interim *brevibus* indicabimus, an & quomodo interdum Pediluvia cum *aliis medicamentosis* speciebus mixta in foro *medico* adhibeantur: In *titulo* itaque præsentis tractationis nulla occurrit hæsitatio, quemadmodum in Pediluviorum *nominali* explicatione multum versari, *inutilis* labor esset: sunt itaque *Pediluvia*, *Balnea Pedum*, quæ *multis* corporis humani *morbidis* afflictionibus dissipandis & *avertendis* adhibentur: dicuntur etiam *Pedilavia*, sive *Lavamenta Pedum*, *lotiones Pedum*, quæ licet *proximius* pedes afficiunt & *alterant*, tamen multis *aliis*, quam pedum affectibus opponuntur, imo *satis sæpe* in *pedum* morbidis calamitatibus magis *nocent*; quare inter alios usus hæc Pediluvia à nonnullis practicis ad *Pedum nimium sudorem cohibendum* commendata leguntur, quando cum *adstringentibus* mixta adhibentur,

quæ vero *minus tuto* applicantur; ſicut ad *fœtorem pedum* corrigendum nonnunquam ordinantur pediluvia cum *ſuaveolentibus* ſpeciebus combinata, videlicet cum radicibus caryophyllatæ, ir. flor. mei. valerian. cyper. rot. ariſtoloch. rotund. gentian. rubr. herb. rorismar. ſalviæ, ſerpill. origan. major. flor. ſpic. lavend. chamom. roſar. balauſt. fol. & bacc. laur. quo quidam ſcorias reguli antimon. & ſulphur recipiunt; qualia pediluvia vero vel fœtorem *ex fundamento* non corrigunt, vel ſi conjunctum ſudorem *ſupprimunt*, *ſiniſtre* operantur; quemadmodum *attenti* practici magna cura diſſuadent, ne ejusmodi ſingulares, *particulares* & *habituales* ſudores *obruantur* & cohibeantur: *conf. D. D. Præſidis Praxis Extemporanea cap. 29.* exinde ſignificamus, quod Pediluviorum uſus longe *diffuſior* & *nobilior* exiſtat, ſiquidem pedes in comparatione ad *alias* regiones, *ignobiliora* membra conſtituunt, quo veteres etiam medici attenderunt, quando mitiores *minusve periculoſos* illos æſtimarunt affectus, qui *à capite* & *corde remotiores* exiſtunt; interim etiam nonnulli evidentem *conſenſum* inter *caput* & *pedes* obſervarunt & annotarunt, cujus rei mentionem fecerunt *Sim. Pauli digreſſ. de febribus malignis & Bonetus Mercur. Compitalitio Lib. 3. p. 75.* de quo conſenſu *Illuſt. D. D. Stahlius in diſp. de Morb. ætatum fundam. cap. 5.* dicit: *attendenda hic eſt maxime illa compaſſio veluti, ſeu reciproca conſpiratio pedum cum capite: quæ licet vulgo parum fere attendatur, notabiliſſime tamen percipi ſolet in uſu Pediluviorum ad effectus dolorificos capitis;* uti paſſim tales morborum conſenſus in diverſis regionibus corporis annotavit *D. D. Præſes in Diſp. de Morborum conſenſu;* quo ſpectant illæ annotationes, quæ ex parte noſtris animadverſionibus reſpondent, quales occurrunt in *Elsholtzii Anthropometria & in A. N. C. dec. 1. an. 1. obſ. 20.* neque quidem diffitemur, quod nonnullis *dubia* videri poſſit illa asſertio, quaſi Pediluvia *tantum* uſum in Medicina Practica

habere queant, ut propterea hæc observatio peculiari commendatione digna censeri queat, dum enim *pedes* à reliquo *nexu* cum *nobilioribus* corporis *visceribus* & *motibus* atque *effectibus* vitalibus admodum *remoti* videntur, ita *usus* Pediluviorum admodum *parcus* & *indignus* censeri posset: ast cui *harmonia motuum* vitalium constat, neque *consensus crassi corporis* & *generis nervosi nimium*; quam decet, curæ cordique est, ille facile hanc *utilitatem Pediluviorum*, quod *latius* se extendat, agnoscet: qui vero in *crassa* indagatione & annotatione *simplicis aquæ*, quæ ad Pediluvia adhibetur & *ignobilium* pedum, ad quos illa applicantur, subsistit, ille facile in *utilitate* Pediluviorum *rite* perpendenda & commendanda cæcutit & *ambigit*: est vero subinde Pediluviorum *usus Medicus* adeo *distinctus*, ut in *illis* casibus, in quibus *Pediluvia* utilitatem suam exserunt, *alia Balnea*, sive universalia, sive particularia, *talem* ac *tantum* fructum haud offerant: ex quo colligere licet, quod illorum usus *plane singularis* & *selectus* sit, qui propterea *singulari scrutinio* & commendatione dignus est: præter has *generales* animadversiones subinde circa titulum hujus dissertationis notamus, quod non tam simplicem usum, quam *utilitatem* Pediluviorum explicare susceperimus, quare de *usu medico* præsentem tractationem instituimus, quod idem nobis est, (uti *genuinus* sensus infert) ac *salutarem* & *vitæ* & *sanitati* humanæ convenientem applicationem Pediluviorum suscipiendam & commendandam indicaverimus & promiserimus: quoniam vero *non omnia* quæ *medica* dicuntur subsidia, *hoc nomine* & prædicato *digna* sunt, ita non desunt *tales* Pediluviorum usus in foro medico, qui non sunt *vere medici* i.e. *salutares*, hinc dignum etiam negotium atque laborem esse judicamus, quo *inutilem*, *frustraneum*, aut plane *sinistrum* usum horum Pediluviorum significemus, ab hoc *salutiferam* artem Medicam *repurgemus* & ad *verum*, sincerum & *salubrem* usum illorum viam monstremus.

§. II.

§. II.

Dum itaque Pediluviorum utilitatem pro *sanitate conservanda*, *confirmanda* & commodis occasionibus *restituenda* explicandam nobis sumsimus, tunc hoc vile, quoad *externos* usus, remedium, diversis *salutaribus effectibus* promovendis satisfacit: ubi ex cognito vero *consensu motuum* & *apparatuum excretoriorum* facile quoad *causalem* respectum comprehendi potest, *quomodo* Pediluviorum usus non modo *superiorum* partium corporis, sed & *internis* plane afflictionibus *morbidis opem* aliquam afferat, ubi sane longe *minor* & *indignior* in talibus disquisitionibus est exploratio & applicatio *consensus partium*, qui in *plurimis* talibus casibus *evilescit*, uti ante jam notavimus: proinde haud suspicari convenit, ac Pediluviorum usus *recentioribus* inventis & *talibus experimentis* annumerandus sit, quæ è *speculativis* theorematibus nata & *imaginata* sunt, cum contra abunde constet, quam *solennis* ac celebris inter *veteres* fuerit usus *plurimarum* Balnei specierum: accedit & illa observatio *fida* & indubia, quod Pediluvia *simplici*, *sincero* & *frequenti* effectu *utilitatem* suam in *Medicina* comprobaverint, ut in illorum usu non tam *simplicitatem* & vilitatem remedii *exosam* reddere, quam *dignitatem* salutaris effectus annotare & commendare debeamus: præterea *modus* operandi, quo Pediluvia suam *efficaciam* testantur, ita *lenis* ac *securus* est, ut nihil *molesti*, *dolorifici* & *adversi* in illorum *congrua* applicatione intercedat, ac quidem in aliis *magis artificiosis* & majorem splendorem præ se ferentibus medicaminibus satis sæpe contingere solet, ut *eminentibus* qualitatibus, in *sensus* incidentibus, imo interdum suo *effectu molestiam* creare deprehendantur; quare Pediluvia plus *naturam grato* effectu *allevant*, quam *adverso stimulant* ac urgent, adeoque rectius *naturalibus*, quam *exquisite artificiosis* adminiculis accenseri merentur: interim Medicina *Practica* etiam *simplicissimis* talibus utitur subsidiis, quo

corporis humani integritatem promoveat: & *hujus indolis* remedia utplurimum *aliis* exactè *artefactis* & *splendidis* anteferenda sunt, quoniam *sensui naturæ* magis accepta sunt, neque ulla *molesta* & *suspecta* vi operantur: interim passim à Medicis variæ *species* ad Pediluviorum compositionem commendantur, cum quibus proinde *magis artificiosa* Pediluvia parantur, cujusmodi species diversæ allegantur, ut *folia salicis, vitis, nymphææ* & quæ à *Simone Pauli in Quadripartito Botanico* passim commendantur, velut *Atriplex hortensis alba sive pallida virescens recens*, quam *febricitantibus* in pediluvio ad *æstum* refrænandum & *deliria* mitiganda, maxime vero ad *somnum* conciliandum celebrat: alibi *Melissam* laudat in Pediluvio ad *Menses* ducendos & *promovendos*: proinde de *Origano* refert, quod mulierculæ sibi ex eodem una cum Artemisia rubra & mentha corymbifera pediluvium ad *Mensium promotionem* directum parare sciant: alibi de *foliis arboris juglandis* recenset, quod *conservandæ* valetudinis causa in superiori & inferiori Germania ad pediluvia adhibeantur: alio loco de *capitibus Papaveris* vel nigri vel albi significat, quod in pediluvia injiciantur ad *somnum arte* conciliandum: *flores Nymphææ albæ* eximie alia occasione commendat, quod in pediluvio fæminæ, ferme *maniacæ*, quæ per undecim dies noctesque *insomnis* fuerat, in pediluvio adhibiti, placidum *somnum* conciliaverint, de quibus vero suum judicium *Celeberr. D. D. Stahlius in Disp. de V. Sne in Pede & aliis certis corporis regionibus* §. *27.* communicat, quando dicit: *quamvis autem auctor plurimum tribuere appareat adhibitis speciebus herbis atque floribus & imprimis quidem Nymphææ: certissimum tamen est, quod primaria efficacia longe verius ipsi formulæ in genere, pediluvio inquam, qua tali, adscribi debuerit:* Sicut vero hactenus commemoratæ species passim secundum *vulgarem* Practicorum commendationem ad Pediluvia recipiuntur, ita variæ aliæ adhuc tam in *Medicina*

dicina *domestica*, quam *pressius artificiosa* ad ejusmodi Balnea Pedum usurpantur, è quibus vulgatissimæ sunt species videlicet *flores chamomillæ:* à nonnullis seliguntur *flores sambuci*, *rosarum*, *acaciæ*, ab aliis *fol. lauri*, *lactucæ*, ab aliquibus *sal commune*, *cineres fagi*, *herb. menthæ*, *semper vivi*, *Portulacæ*, *rorismarini* & pro diverso alterante scopo adhuc aliæ species; ex quibus id hoc loco iterata vice confirmare volumus, quod Pediluviorum usus in Medicina Practica *multiplex* sit: ast si de *vulgari* modo usurpandi Pediluvia judicium ferre licet, tunc plurimi artifices & reliqui homines majorem spem & fiduciam in *artificiosa additamenta*, quam in *simplicem* formulam ponunt, existimantes, quod præ *simplici aqua* calida, *aliæ species* majorem efficaciam medicam possidere debeant, cum sane specialem laborem postularet seorsim eximias & prærogantes qualitates medicas tam *Aquæ*, quam *Caloris* exponere: patet vero ex hactenus dictis, quod in Pediluviis omnino differentia notatu digna occurrat, quoad *simplicem* & magis *artificiosam* illorum indolem, quam posteriorem minime *absolute rejicimus*, neque tamen *absolute probamus*, priorem vero *merito præferimus* & in *multis* casibus *præstantiorem* esse indicamus.

§. III.

Postea quam nonnullas generales considerationes de Pediluviis præmisimus, nunc paulo *propius* ad nostrum scopum pertendimus, antea vero simplici & brevi enarratione Pediluviorum *statum* & *usum* indicabimus: & ita in antecedentibus diximus, quod Pediluvia sint *Balnea*, quæ *Pedibus* applicantur; adeoque *duo essentialia* requisita ad ejusmodi Lotiones Pedum pertinent, nimirum *Aqua* & *Calor*, in quam calidam aquam pedes immittuntur; observanda vero erit *temperies* ne aqua sit *nimis fervida*, alias *dolorifica* illa alteratio inde proveniens & nimia sanguinis *commotio*, nec non *impetuosa* sanguinis

affluxio,

affluxio, ac pedum *enervatio* atque flaccescentia *salutares* speratos effectus invertunt & *sinistros* convocant; hinc exempla constant, quomodo ex *repetito fervidorum* Pediluviorum usu, pedum *tumores*, *tremores*, *stupores* & graves *enervationes* ortum traxerint; interdum *consequuntur* ominosæ & contumaces *congestiones* sanguinis, cum *ardoribus*, *doloribus* & alternantibus irregularibus *spasmis* molestæ: neque etiam proficua sunt Pediluvia *frigida*, quæ potius variis incommodis conciliandis quadrant: quare feminæ satis multæ, maxime quidem *sensibiles*, cum lotionibus pedum *frigidis domesticis capitis* dolores, *mensium turbas*, *cardialgias* aliaque pathemata sibi contrahunt: si vero ad usus *medicos* tepida aut frigida Pediluvia adhibentur, tunc perinde utplurimum suspecti & *morbidi* effectus consequuntur: ita obtigit ante paucos annos *D. D. Præsidi* hic casus, ubi virgo frequentioribus *Cephalalgiis* obnoxia, quæ sæpius *Pediluvia* cum multo *emolumento* adhibuit, aliquando eundem Pediluvii usum repetiit, sed cum sub hoc usu *somno* correpta fuerit, per tres horas pedes in hoc balneo detinuit, ut aqua tota *frigefacta* gravem deinde *alterationem* intulerit; inde enim non modo *enormes* capitis dolores consecuti sunt, sed sub contumaci *alvi obstructione*, tam *impetuosæ* & refractariæ *congestiones* sanguinis, cum *spasticis* commotionibus conjunctæ in hac persona, admodum plethorica, *brachia* ac *manus* insultarunt, ut *sphacelationis* metus appropinquaverit: ita in homine *hypochondriaco-splenetico frigidum* Pediluvium *delirium* melancholicum provocavit: neque quidem plura exempla desunt, quibus perniciosus usus Pediluviorum frigidorum demonstrari posset: subinde neque *tepida* Pediluvia proficua, quæ sicut *facile refrigescunt*, ita *sinistram* alterationem prompte & repente causantur: hinc justus caloris gradus ad hæc Balnea requiritur: Quod nunc *simplicem* Pediluviorum usum attinet, tunc in

aquam talem *calidam* pedes immittuntur, quo aqua ad *suras* pertingat: haud enim necesse est, *profundius* pedes in aquam immergere, alias non semper ille scopus obtinetur, qui intenditur, dum partes *superiores* una *intensius* incalescunt & *affluxui* humorum aptantur, qualis *generica* & peripherica *commotio* humorum non *singulis* illis affectibus quadrat, quibus alias Pediluvia *alia* ratione adhibita opem afferre potuissent: porro pedes non *nimis diu* detinendi sunt in Pediluvio, alias sanguis in aliquem *orgasmum* ruit, undique per corpus *fortius* commovetur, *copiosior* sanguinis *affluxus* denuo in *superiorem* corporis regionem *dispergitur*, hinc commotiones & *translationes* sanguinis *particulares confusis* derivationibus & revulsionibus offenduntur, atque hac ratione *præcedentes* affectus magis *confunduntur* & corrumpuntur, quidquod per *irregulares* tales impulsiones & distractiones potius *exacerbantur*: ob id convenit per *quadrantem* horæ ambitum pedes in aqua illa calida relinquere: minime tamen licet in *loco* admodum *frigido* tale Pediluvium usurpare, ne partes *superiores* ut & reliqui *pedes* sensibili frigore *offendantur* adeoque perinde variis *confusionibus* motus progressivi sanguinis ansa præbeatur: ob id vicissim in loco *modeste calido* Pediluviorum usus suscipiendus est: *post usum* pediluvii pedes minime *denuo* sensibili *refrigerio* alterari, sed in *modesto calore* conservari debent, quoniam *superveniens* pedum constrictio perinde ad *novas motuum* confusiones contribuit & *anotericis* humorum restrictionibus ansam præbet, inde utplurimum *præcedentes* affectus, in quorum commodum pediluvium adhibitum fuerat, magis confunduntur & *corrumpuntur*: hinc opportune & congrue horis *vespertinis* Pediluvia adhiberi possunt, quo postea corpus in lectum deferatur & pedes in *justo calore* conserventur: proinde interdum *matutinis* horis Pediluvia usurpentur, observato illo *regimine*, ne post illorum usum

tam *pedes*, quam *reliquum* corpus ſenſibilius *refrigeretur*: Quod porro illa *artificia* concernit, quæ circa Pediluviorum compoſitionem obſervantur & applicantur, tunc illa *interdum* vel *nihil*, vel *parum*, vel *ſiniſtre*, expectationibus ſatisfaciunt, aut ſi etiam *aliquam* utilitatem afferre videntur, tamen hæc *primario ſimplicibus* illis *elementis* in Pediluviis obviis nituntur: interim ſubjecta *potentius nervina* & *adſtringentia* paulo *efficacius* in Pediluviis operantur: ob id nonnullæ *thermæ* valde *Sulphuratæ* ad Pedum lotiones uſurpatæ, effectu *repellente* ſe diſtinguunt, ut cum periculo *œdemata*, *podagrici* dolores, *ulcera* diuturna & nonnulli tumores *reprimi* queant: ex quibus animadverſionibus *prævia* delineatione & deliberatione quoad Pediluviorum utilitatem inſtituta concludimus, quod *ſimplicior* illorum uſus, omnino *prærogativam* quandam mereatur.

§. IV.

Sed tranſeundum nobis nunc eſt ad ipſam explicationem *ſpecialem* uſus *Medici* ſive *Salutaris Pediluviorum*, qui in foro Medico multiplex eſt: exordiamur vero in eruendo uſu Pediluviorum Medico, brevibus indicare, quantam *utilitatem* Pediluvia *ordinariis evacuationibus* adjuvandis, invitandis & revocandis afferant, quæ, ſi interdum cum præjudicio *ſanitatis difficilius* ſuccedunt, aut cum eminenti *damno* penitus *ſuppreſſæ* fuerunt, per illum *congruum* Pediluviorum uſum denuo *reſtituuntur* & in *ordinem* congruum rediguntur: proſunt itaque Pediluvia ad *alvinam* excretionem invitandam & promovendam, quæ quando *ſegnior*, ſiccior aut plane *obſtructa* fuit, ſæpe *revocatur*: quare ſubjectis, quæ frequenti *alvi obſtructione* laborant, proinde *affectibus*, in quibus tales *occluſiones* familiares ſunt, velut *hypochondriacis*, *hyſtericis*, *ſpleneticis*, *anomaliis hæmorrhoidalibus*, *nephriticis*, *colicis*, contumacibus *cephalalgicis*, cum *flatulentia* ſtipatis, *melancholicis*,

cis,

cis, pediluvia proficua esse deprehenduntur, quæ dum in regionem corporis *inferiorem* aliqualem *laxitatem* transferunt, illius *aperturam* conciliant, & humorum *affluxum* in illam invitant, ita prægressam suspectam *stricturam*, *occlusionem* & *siccitatem* soluunt, adeoque per *connexionem motuum* alvum relaxant: quemadmodum itaque *fomenta* alia *humida* & vaporosa ad regiones corporis *inferiores* admissa *alvum reserant*, ita eodem effectu *Pediluvia* vim suam exserunt: & ita commode Pediluvia in *illis* casibus ad alvi *reserationem* ordinari possunt, in quibus non modo apertio alvi *deficiens*, restituenda est, sed ubi minus tuto *interna* alvum moventia & *provocantia* adhiberi possunt, unde in *iliaca passione* in *inflammatione ventriculi*, in inflammatione *intestinorum*, in *doloribus calculosis*, in *hernia*, in *anomaliis hæmorrhoidalibus*, in *colica hæmorrhoidali* &c. Eo utilitatem suam extendunt, quo *alvinam* excretionem vel facilitent, vel si deficit, promoveant: *interdum* Pediluvia in aliis casibus ad *hanc* evacuationem *facilitandam* ordinari possunt, in quibus *non semper* consultum aut utile est *per alia* adminicula alvum provocare velle, velut in *phthisi*, in *hectica*, in *suspectis scirrhis* internis, in affectibus *hypochondriacis*, *hystericis*, *spleneticis* &c. in quibus aliquando sine *positivo* pharmaco cum hoc *simplici* remedio hæc excretio *facilitari* potest: quodsi etiam *providus* artifex in nonnullis *chronicis* affectibus suo scopo *alienum* esse judicet, cum *internis artificiosis* subsidiis hanc excretionem excitare, tunc hoc *simplici* auxilio satis sæpe *secure* & nonnunquam prompte illam promovere potest. Quantam utilitatem afferant Pediluvia *Transspirationi insensibili*, extemporaneus & promptus usus atque effectus attestatur; quare *simplex* illa est observatio, quomodo sub Pediluviorum usu *uno eodemque* successu confestim *diaphoresis* provocetur; quemadmodum homines, qui alias *difficulter* sudant, hoc ipso Pediluvio-

rum usu ad *sudorem* disponuntur: quo loco commodam occasionem nanciscimur, ut hæc Pediluvia *illis* commendemus, qui *ægrius* sudantes varios *affectus* ex *impedita* transpiratione orientes, præservare cogitant, ad hanc classem pertinent *nonnullæ* febres continuæ, febres *purpuratæ*, affectus *scabiosi*, impuritates *cutaneæ*, decubitus *catarrhales*, affectus *rheumatici*, dolores *spasmodici*: ita ad *scabiem retropulsam*, revocandam & in superficiem corporis denuo restituendam, ad affectus *spasmodicos*, qui repressi sunt, iterum in *pristina* loca reducendos, Pediluvia effectu hoc *diaphoretico* non parum contribuunt; eodem effectu proficiunt ad *acrimoniam* aliamque impuritatem sanguinis corrigendam, dum per *diaphoresin* serum inimicum ad efficacem *excretionem* promovent: *temperatus* enim ille *calor* à Pediluviorum usu proveniens communicatur *moderato* effectu *reliquo* corpore, ut *modica* superficiei corporis relaxatio necessarium ac *salutarem* diaphoresin invitet: quando itaque ex *repentina* transpirationis insensibilis aut actualis *sudoris oppressione* mala consectaria & gravia pathemata *morbosa* imminent, tunc commode hæc *Pediluvia* ad *præservanda* illa incommoda ordinantur & adhibentur: & quemadmodum *sudor annuus spontaneus* temere *suppressus* multa *suspecta* pathemata invitat, prout id nuper peculiari disputatione *D. D. Præses de Sudore annuo spontaneo* diserte explicavit, ita ad sudorem talem *secure* ac placide *restituendum* Pediluviorum *congruus* usus multam opem & utilitatem affert, qui propterea *aliis* auxiliis in hoc casu *præferri* aut ad minimum *combinari* & *subordinari* debet: Neque oblivioni tradenda est *utilitas* Pediluviorum ad *Diuresin* facilitandam & restituendam, dum ad suspectas *viarum* urinariarum *stricturas* reserandas & *relaxandas* contribuunt, ut necessarius humorum *affluxus* ad illas vias continuet, & connexi seri urinosi *excretio* libere procedat; quare in

præser-

præservatione & nonnunquam etiam in *curatione* morborum ex *diuresi læsa* ortorum, aut *frequentiorem* diuresin postulantium, si aliæ circumstantiæ non *obsint*, hæc *Pediluvia* suam *utilitatem* afferunt & comprobant: & cum subjecta *strictioris* & *siccioris* temperamenti non modo *difficilem* diuresin experiuntur, sed & ob eandem difficultatem variis *morbidis* incommodis submittuntur, ita Pediluvia interdum usurpata *urinæ excretionem* in ejusmodi subjectis promovent, adeo ut *una* magno cum emolumento *alvina excretio* liberetur, sicut *utraque* talis *excretio* in eximio *connubio* consistit, uti, hanc circumstantiam annotavit & commendavit. *Langius in Miscell. curios. med. Problem. 6.* quare in *alvi* & *urinæ defectivis* vitiis in variis casibus *Pediluvia* multam *utilitatem* afferunt: ita ut brevibus hactenus ad *triplicem* hanc evacuationem *promovendam* pediluviorum usum approbaverimus: sicut in *genere* de *Pediluviorum utilitate medica* agit *Bellinus de sanguinis missione propositione 8.*

§. V.

Præter has *evacuationes*, quas Pediluvia, *rite* adhibita, *facilitare* & *revocare* solent, adhuc *aliæ salutares* excretiones occurrunt quæ cum *Pediluviis promoveri* possunt, inter illas præcipue allegari merentur *Menstruæ* illæ purgationes, quæ *imminutæ suppressæ* aut *perturbatæ* cum Pediluviis non raro in *debitum* ordinem redigi possunt: & hæc ipsa Pediluvia in tali indicata afflictione, quando *debite* adhibentur *præstantissimum* opem pollicentur, dum non modo multa incommoda & *symptomata* quæ prædictas *Mensium turbas* comitari solent, *mitigant*, sed & ipsum *debitum fluxum* revocare adjuvant, de qua utili, *rationali* & simul *practica* consideratione *Illustris Stahlius Disput. de V. Sne in Pede & aliis certis corporis regionibus.* §. 49. dicit: *Sola quoque Pediluviorum tempestiva administratio præcipuum usum maxime habet tali ætate, atque reli-*

qua conſtitutione, qua etiam ſpontaneus & reliquæ corporis œconomiæ utilis atque ſalutaris motus ſanguinis verſus haſce regiones inferiores exerceri ſolet: & ex ejusdem Celeberrimi Viri commendatione multiplicia ſpecimina *ſaluberrimæ imitationis* & applicationis *Pediluviorum* in *ejusmodi* caſibus paſſim conſtant, modo hujus auxilii *uſus opportunus* & tempeſtivus ſit: alias ſi tales Menſium anomaliæ *confirmatæ* & inveteratæ ſunt, tunc Pediluvia potius diſponunt ad *œdematoſos* pedum infarctus: & quemadmodum cum ejusmodi Menſium turbis, variæ *aliæ* ſalutarium *evacuationum inverſiones* conſpirant, ita eadem Pediluvia *alias evacuationes* promovendo, tanto facilius Menſium *reſtitutioni adjuvandæ* inſerviunt: ſingularem etiam merentur annotationem illa in hoc caſu perpendenda circumſtantia, quod *anotericæ* illæ *regurgitationes* humorum, quæ utplurimum has Menſium *anomalias comitantur*, & ſimul ipſis hiſce Menſium *turbis* conſervandis & *confirmandis* quadrant, per *Pediluvia* communiter *corrigi* & *avocari* poſſint; hinc *cardialgicis*, *aſthmaticis*, *cardialgico ſyncopticis*, *emeticis*, *hæmato-emeticis* pathematibus mitigandis & *emendandis* non parum contribuunt, eadem Pediluvia: quodſi etiam *Menſes* cum multis *doloribus* progrediantur, ſubinde vero *parcius*, ſuccedant, tunc & illis *mitigandis* & his liberandis ac *promovendis* conferunt Pediluvia: quando itaque in ejusmodi Menſium anomaliis *interna* remedia *irregulares* motus *corrigentia* & deinde hæc Pediluvia adhibentur, tunc *eo facilius* hæc ſalutaris evacuatio *promoveri* poteſt: proinde etiam ſciendum, quod hæc Pediluvia ad Menſes *revocandos* tam diu non inſerviant, quam diu inſignis *cacochymia* has anomalias *ſuſtentat*, quando vero *motuum vitia* has turbas convocarunt, tunc *paulo facilius* conveniunt: & in *tali* quidem caſu Pediluviorum *ſalutaris* effectus *multiplex* eſt, dum ſanguinis *fluiditatem* adjuvant, *alvinam* excretionem liberant, partes *inferiores* aperiunt ac *relaxant* & neceſ-

necessarium *affluxum* in regiones inferiores convocant: ast *iterata* vice monemus, ne *serius* in hoc casu hoc auxilium ordinetur, alias plus *officit*, quam proficit: deinde etiam sciendum quod pro *eodem* scopo Pediluvia in *feminis junioribus* & *sensibilioribus* facilius prosint, in reliquis vero *non penitus* infructuosa sunt, quæ licet non æque necessarium fluxum sanguinis *revocent*, tamen variis conjunctis *molestis* ac suspectis *symptomatibus leniendis* satisfaciunt: Quod modo dictum fuit de Mensium promotione & revocatione per Pediluvia idem valet de *Hæmorrhoidum* negotio & *motibus hæmorrhoidalibus*: quantum enim *sanitati* conferat, quo hi *in ordinem* congruum revocentur & in eodem etiam conserventur non placet hoc loco fusius exponere, sed potius hanc *veritatem* ex *multiplicibus* observationibus & *rationalibus* deductionibus & demonstrationibus *præsupponimus*: illud vero *memori* mente tenendum esse censemus, quod *perturbationes motuum* hæmorrhoidalium multis *damnis* convocandis quadrent, deinde, quod multum referat, quo fluxus hæmorrhoidalis *tempestive* in *debitum* ordinem redigatur, denique quod hæc *emendatio* non nisi *temperatis* & probatis adminiculis fieri debeat, quoniam *hæmorrhoidale* negotium adeo *delicatum* est, ut cum *potentioribus* medicaminibus & regiminibus eo magis *confundi* & depravari queat: quare illius emendationi *simplicia* auxilia *plus* prosunt, quam speciosa & *portentosa*: ex illorum simplicium auxiliorum numero merito *Pediluvia* allegari debent, quæ tanto magis *turbis* Hæmorrhoidum *corrigendis* quadrant, quo *certius* utplurimum *motuum* vitiis, *aliquando* etiam *certarum* materiarum *læsæ* qualitati subvenire solent: & quoniam hæ *anomaliæ* hæmorrhoidales *plus motuum* vitiis sustentantur, *sæpe* etiam illis plane *nituntur*, propterea *genuino* harum anomaliarum *causis* facilius *respondent* Pediluvia: quando itaque Hæmorrhoides *tenaciter supprimuntur*, aut *imminuuntur* & *defective* progrediuntur, aut difficulter, *egre-*

diuntur, aut *nimis raro* revertuntur, aut in *alias regiones* dilabuntur, ex *alienis* locis emoliuntur, præcipue vero in *superiores* abdominis & reliqui corporis regiones evagantur & hinc à libero, *legitimo* & genuino suo statu deflectunt, tunc Pediluvia multam *utilitatem* promittunt & afferunt: & hujus negotii mentionem facit *Celeberrimus D. D. Stahlius l. c.* ubi uno nexu §. *50.* præcedentes animadversiones ad *Hæmorrhoidale* negotium applicat & *implicite* Pediluviorum *usum* & *utilitatem* in eodem *commendat*, uti *explicite* de hac consideratione §. 49. disseruit: huc spectat illa observatio quam prælaudatus *Excell. Vir.* §. *26.* in casu quodam Practico proposuit, qua utilitatem pediluviorum in *Mensium perturbato* statu & *anotericis* congestionibus ad *insolitum* Mensium cursum & decursum spectantibus, disserte commendavit & hisce verbis proposuit: *præcipuum evidentem efficaciam tam Venæ Sectionis, quam Pediluviorum in eo maxime percipit, quod V. Snis usu per complures septimanas ab ejusmodi doloribus quasi penitus immunis degat: à Pediluviis autem etiam intra valde exiguum tempus egregiam sublevationem persentiscat:* ex hisce animadversionibus breviter tantum *Pediluviorum utilitatem* ad *Hæmorrhoidum turbas* commendare placuit.

§. VI.

Præter hanc utilitatem, qua Pediluvia prædictis *salutaribus* sanguinis *superflui* & *molesti*, excretionibus *revocandis* & *facilitandis* conveniunt, adhuc variæ occasiones suppetunt, quibus eadem Pediluvia diversis *aliis Hæmorrhagiis* tam *deficientibus*, quam *excedentibus* & *incongrue* procedentibus aliquam opem afferre deprehenduntur: unde notandum, quod Pediluvia in *Lochiorum defectivis* vitiis *tempestive* & *congrue* adhibita multum omnino conducant; quando itaque *Lochiorum* fluxus *imminutus* & *suppressus* est, subinde etiam *periculosa* morbida *consectaria* imminent, velut internæ *inflammationes*, graves *cardialgiæ*, spasmi, colicæ

cæ convulsivæ affectus *purpurati*, tunc Pediluvia indies usurpata cum *interpositis internis* temperantibus, antispasmodicis, discutientibus, lenientibus & aperientibus eximiè prosunt, dum tempestive suspectas *uteri* & *vicinarum* partium *occlusiones* reserant ac *relaxant*, *affluxum* sanguinis *in has vias* revocant, *depressum* sanguinis *motum* allevant, *anotericas* restrictiones & congestiones, ut & reliquas *vagabundas* aut etiam *tenaces* commotiones *spasticas* dissolvunt & *revellunt*: & cum sub *lochiorum* turbis & *alvi* & *urinæ* excretio perquam offenditur & *impeditur*, ita Pediluviorum *peritus* usus *utriusque* excretioni *liberandæ* & restituendæ confert, multum vero juvat ad illas *inquietudines* in abdomine concurrentes *complacandas*: Quando nonnulli homines ad *immodicas narium Hæmorrhagias* proclives sunt, tunc Pediluvia *præservatorie* & prudenter adhibita *suspectum* talium Hæmorrhagiarum *recursum* intercipiunt, & immodicas illas *congestiones* à *capite avertunt*: & ita idem *peritus* Pediluviorum usus non modo ab *Hæmoptysi præservat*, sed & *frequentem* ac immoderatum Hæmoptyseos *recursum* præoccupat, ac *eo pertinentes congestiones* sanguinis ad pectus & conjunctas pectoris *oppressiones* intercipit: ita porro à *Vomitus Cruenti* comminatione *præservat* & ipsum *insultum* illius vomitus valide *minuit* atque *avocat*: præterea *Hæmorrhoides* & *Menses* ab *insolitis viis* & *anotericis eluctationibus* avertit & subinde ad *solitum* harum Hæmorrhagiarum successum disponit & invitat: quando etiam in nonnullis morbis *anotericæ*, *suspectæ* Hæmorrhagiæ ingruunt, tunc sæpe eadem Pediluvia, rite adhibita, illarum Hæmorrhagiarum insultum *præscindunt*: exinde facile liquet, quod Pediluvia *legitimum* successum *Hæmorrhagiæ narium* turbent & *necessarias* congestiones à capite *avertant*; hinc illi, quibus tales Hæmorrhagiæ *incommodæ* & *molestæ* sunt, per repetitum Pediluviorum usum easdem *coercere* & à futuro recursu *avocare* possunt; ast *caveant*, modo, ne *tales* illa-

rum

rum Hæmorrhagiarum *oppreſſiones* ſontica quædam *damna* poſt ſe trahant: in quibuscunque porro ſubjectis *Menſtruæ* uteri purgationes & *Hæmorrhoidales* fluxus *excedere* ſolent, illis Pediluvia *non conveniunt*, quoniam *prodigos* illos fluxus *augent* & *affluxus* humorum in *has* regiones convocant: exinde apparet, quantam efficaciam habeant Pediluvia in *Hæmorrhagias alterandas*, quemadmodum ſingulæ hactenus commemoratæ *obſervationes* ex *ingenua* & *approbata experientia* petitæ ſunt: quod vero concernit *rationes* horum *effectuum*, tunc *motuum major* conſideratio in his negotiis habenda eſt, quam *materiæ*, nimirum *ſanguinis:* quamvis enim Pediluvia ad *fluiditatem* ſanguinis conciliandam contribuant, tamen hæc *non ſatisfacit* ad *illos* prædictos *effectus penitus* invitandos: quando vero per Pediluvia *inferiores* regiones *relaxantur*, tunc ſanguis haſce *copioſius ingreditur*, unde ex aliis & quidem *ſupernis* regionibus huc ſucceſſive *majori* quantitate ſe immergit, quæ ſuperiores regiones à *copioſo affluxu* & infarctu *liberantur* & *connexi apparatus* hæmorrhagici atque *fluxus* ſanguinis *avertuntur:* in quo negotio multum efficaciæ *motus tonici* tribuendum eſt, quo *mediante* nunc humores copioſius in *inferiores* partes transferuntur.

§. VII.

Hactenus aliquoties dictum fuit, quod Pediluvia *ſanguinis fluiditatem* promoveant, quæ aſſertio nunc ad *ſpecialem* conſiderationem ducenda eſt: quod vero Pediluvia ad talem effectum conducant à *priori* ſive *ratione*, ac à *poſteriori* ſive *experientia* facile demonſtrari poteſt: quod demonſtrationem à *priori* attinet, tunc conſtat, quomodo Pediluvia *occaſionem* miniſtrent, quo *Maſſa ſanguinea* paulo *intenſius* moveatur & ſimul ſuo motu in *exteriorem* corporis ambitum invitetur, ſub quo motu non modo quoad *gradum* intenſiori, ſed & per *partes fibroſas* & carneas *efficacius* procedente, ſanguis *ſpiſſior diſſolvitur* & attenua-

nuatur; etenim quando *peripheria* corporis *reseratur* & in *illam* paulo magis affluxus & *ingressus* sanguinis ab *internis alveis* invitatur, tunc tanto *facilius spissior* sanguis conquassatur & *subtilisatur:* deinde ex usu Pediluviorum sanguini aliqualis *incalescentiæ* gradus conciliatur, *mediante* quo denuo præsens humorum *spissitudo* alteratur, ut sub augmento *intestinæ* hujus commotionis necessaria *fluiditas* iisdem *successive* interdum concilietur: hinc *connexus* hic Pediluviorum usus merito advertendus est; quod *calorem naturalem* promoveat & excitet: qualis utilitas itaque ab hoc calore pendet, talis ex parte Pediluviorum prudenti applicationi adscribi potest: à *posteriori* vero attenta experientia testatur, quod Pediluvia utplurimum in *illis affectibus* admodum prosint, in quibus *sanguinis spissitudo* in culpa est; unde in *genere* subjectis *melancholicis* magis prosunt, quam obsunt, deinde in affectibus *hypochondriacis*, *spleneticis*, *hepaticis* & *torpore* morboso membrorum, in *anomaliis Mensium & Hæmorrhoidum*, in *alvi obstructione*, in *asthmate sicco*, in *scorbuto*, in *dyspnæa*, in *deliriis melancholicis*, in *obstructionibus viscerum* colatoriorum, in *stagnationibus* & *stasibus* sanguinis internis & externis, in *maculis sanguineis* & *suggillationibus* spontaneis, in nonnullis *spasmis*, in *urinæ* vitiis, in multa *animi* & *corporis* inquietudine, in *tinnitu aurium* &c. quando & quoties videlicet tales affectus hac *spissitudine* sanguinis nituntur aut ab hac *foventur*, confirmantur & *exacerbantur*, evidentem suam *utilitatem* multis exemplis obtestantur, modo *rite* adhibeantur & cum aliis *congruis* medicamentis & regiminibus subleventur: quando vero sanguis *nimis fluidus* & *subtilis* propterea que variis *suspectis* & molestis *orgasmis* subjectus est, tunc Pediluviorum usus *omittendus* est, quoniam non modo *ominosam* illam sanguinis *tenuitatem* auget, sed & *ebullitiones* illas adversas & *morbificas* provocat & exacerbat: interim *Pediluvia*

etiam *rite* adhibita, in *Plethoricis* subjectis haud inutilia sunt, modo *singulæ* circumstantiæ bene perpendantur & juste *concilientur*: etenim in Plethoricis hominibus Pediluvia *interdum* usurpata, debitum *progressum* sanguinis conservant, *peripheriam* corporis *aperiunt* & necessarium *ingressum* in eandem promovent, subinde reliquas *ordinarias* evacuationes facilitant & occasionem subministrant, quo sub *libero* progressu aliquid de *superfluo* sanguine consumatur, in *serum* convertatur & sub *diaphoresi* ac *diuresi* excernatur proinde *molestum* sanguinis pondus successivè & placide *imminuatur*: An porro Pediluvia ad *Cacochymiam* emendandam *aliquam* utilitatem conferant, merito in foro Medico inquirere convenit: ast quamvis *proxime* & *directè* humorum pravitatem *meliorare haud* queant, tamen *eminus* ad *correctionem* humorum non parum contribuunt: *discernendæ* vero omnino sunt illæ *specialissimæ* circumstantiæ, quæ in Cacochymia Pediluviorum usum dissuadent & *contraindicant*: alias ad Cacochymiæ *faciliorem* emendationem satis sæpe Pediluvia conferunt, dum *depressum progressum* sanguinis *allevant* & excitant, ut sub *efficaciori* humorum motu non modo *abstersiones* & secessiones *impuritatum* facilius succedant, sed & *organa calatoria* magis *perluantur*, *aperiantur* & ad functiones *secretorias* aptentur; deinde ut qualiscunque *fluiditas* talibus humoribus concilietur, sub qua impuritatum separationes eo promptius succedere solent, sicut præterea *ordinariæ* evacuationes, videlicet *transpiratio peripherica*, *diuresis* & *alvi exoneratio*, adjuvantur ut *ordo vitalis* eo ipso restituatur & observetur, ac colluvies recrementorum & *impuritatum successive* educatur: quando itaque Pediluvia *hos actus* & *effectus* provocant & promovent, tunc omnino *aliquam* utilitatem ad *Cacochymiæ* curam conferunt: quo loco minime nobis sermo est, quasi Pediluvia illa *unice* ad affectum talem *penitus* extirpandum satis-

faci-

faciant; suffecerit interim in præsenti tractione indicasse: an & *qualem* utilitatem illa in *nonnullis morbidis* afflictionibus afferant; neque etiam in hac posteriori consideratione, qua utilitatem Pediluviorum in *Cacochymia* brevibus annotavimus, penitus improbamus, quo illis *Pediluviis* nonnullæ herbæ *nervinæ* suaveolentes admisceantur, quarum *expiratio* reliquo corpori præcipuè vero illius *superficiei roborantem* vim in subjectis *sensibilibus*, neque valde torpidis & adultis conciliat, sub qua modica *roboratione reliqui* prædicti effectus paulo *facilius* succedere possunt.

§. VIII.

Neque tantum Pediluvia ad *generales* tales affectus & caussas *morbificas* se extendunt, sed variis *specialioribus* affectibus *levandis* & *mitigandis* satisfaciunt, quare in diversis *Capitis* afflictionibus *multiplicem* & satis *eximiam* utilitatem afferunt: quod enim in *simplicibus Cephalalgiis* conducant, docet *simplex* & *attenta experientia;* siquidem illis subjectis, quæ cum *frequentibus* talibus doloribus vexantur, hæc Pediluvia *securum* & *utile* remedium constituunt, quod quidem *per se* hunc effectum *non penitus* tollit, tamen *eximie mitigat*, caput à nimia *oppletione* liberat & allevat: ac *conjunctos* dolores lenit: ob id in tali afflictione Pediluvia & *præservatorio* & *curatorio* scopo conveniunt: non minus etiam *in Hemicrania* & *Cephalæa* conducunt, præcipue si *tales* capitis molestiæ à *nimia* sanguinis *congestione* dependent: quemadmodum etiam *reliquas* Cephalalgiarum species sive *congestiones* sive alii *affluxus* humorum *comitantur*, ita in iisdem *non penitus* inutilis est Pediluviorum applicatio: quicunque vero Cephalalgiam quandam à *debilitate* generis nervosi solide derivare possunt, illis liberum & concessum erit, cum aliquali ratione à Pediluviorum usu *abstinere* ne *suppositam* illam imbecillitatem generis nervosi magis *augeant*, ni ad

eandem sanguinis *plenitudo* causam & occasionem subministret: neque improbari potest Pediluviorum usus in *Cephalalgia venerea*, quæ multum à *congestionibus* illis sanguinis fovetur & exacerbatur, quando itaque hæ congestiones *avertuntur*, tunc non leve emolumentum & decrementum illis doloribus accidit: neque quidem desunt exempla, quibus testari licet, quomodo Pediluvia *periodicis* cephalalgiis utilitatem aliquam attulerunt, qualis historia allegatur in *A. N. C. Dec. 1. an. 2. obs. 247.* non minus eadem Pediluvia ad *Apoplecticos, Hemiplecticos*, nonnullos *Paralyticos, soporosos, convulsivos* affectus *præservandos* conducunt, quando *affluxus, infarctus* & consequentes *secessiones* humorum à capite *avertunt*, quales causæ *interdum* ad hos affectus disponere solent: hinc *tempestivus* usus Pediluviorum ad ejusmodi arduos morbos *præservandos* interdum eximiam utilitatem conciliat: præterea ad *vertiginem Plethoricorum* & *hypochondriacorum* emendandam & præoccupandam multum conducunt, modo *reliqua necessaria* auxilia conjungantur, quæ huic adminiculo fidas manus præbent, videlicet *artificiales* sanguinis *depletiones, alvinæ* excretionis liberationes & promotiones, sufficientes *humorum* & *viarum* diluitiones ut & successivæ moderationes *congestoriarum* & *spasticarum* commotionum cum aliis aptis auxiliis; porro Pediluvia conferunt in frequenti *efflorescentia* & *deformatione faciei*, quæ cum *congestione* illa *anoterica* sanguinis admodum consentit; hæc quando per ejusmodi Pediluvia constanter *avertitur*, tunc firmæ illæ *cutaneæ defœdationes* præoccupantur; quando etiam contingit, ut in *capite* suspectæ *ulcerationes* oriantur & ab ejusmodi *congestionibus* & *affluxibus* humorum foveantur, præcipue quando ab *aliarum* salutarium *evacuationum* sanguinis *catotericarum* sive *Mensium* sive *Hæmorrhoidum* suppressione aut perturbatione originem traxerunt, tunc Pediluvia perinde cum multo fructu adhiberi possunt: hisce considerationibus

busannectimus hanc obſervationem, quod videlicet idem Pediluviorum uſus una cum aliis aptis remediis utilitatem ſuam comprobet, quando ex *Hæmorrhagiis narium ceſſantibus* aut *ſuppreſſis* & *turbatis*, nec non ex *congeſtionibus ſanguinis* cum *Hæmorrhagiis* illis *conſpirantibus* & *caput* affligentibus, in *facie* oriuntur quædam *concrementa carnoſa*, *ſanguinea*, ſucceſſive in *majorem* molem accreſcentia, quale exemplum & caſus contigit *D. D. Præſidi* in Myſta quodam, qui ex *anomalicis* moliminibus *hæmorrhagicis* in externa narium parte tale irregulare & deformans concrementum obtinuit, quod ex uſu *ſepticorum*, qualia à nonnullis chirurgis adhibita fuerant, aliquoties periculoſum *Eryſipelas* capitis poſt ſe traxit: ex *emplaſtrorum* vero applicatione non modo indies in *majorem* molem accrevit, ſed & *ſenſibilibus doloribus* corruptum fuerat, ut toto *animo* ipſe Myſta angebatur, & ne propterea ad officium ſuum *ineptus* reddatur, ſollicitus erat: tandem D. Præſidem in conſilium traxit, qui poſt ſufficientem corporis *præparationem*, generalem ſanguinis *abundantis* imminutionem, aliquoties ad illud concrementum *hirudines* ordinavit, *pediluvia* ſubordinavit & denique *ab extra* ad affectam partem *repellentia* & *exſiccantia* applicanda præſcripſit, inde etiam tale concrementum ſucceſſive *exaruit* & evanuit; poſt aliquod tempus deinde ille Myſta *Hæmorrhoidarius* factus fuit: quemadmodum vero ad tales diverſos capitis affectus Pediluvia multum proficiunt, ita proinde in *natu majoribus* ſubjectis ad varios *oculorum* morbos conducunt, præcipue ad *ophtalmiam* præſervandam & mitigandam, ad *Epiphoram* minuendam & ſucceſſive auferendam, præcipue quando hæc cum *Menſium* negotio conſentit, cujus rei teſtimonium è Praxi *D. D. Præſidis* allegare placet, ubi virgo 14. annorum temperamenti phlegmatico-ſanguinei ob *Menſium defectum* & difficilem eruptionem tam graves *Cephalalgias*, quam immoderatam *Lippitudinem* ſatis diu tolera-

ve-

verat, cui præter alia adminicula etiam *Pediluvia* ordinata erant; quæ cum multo effectu & *Mensibus* & *capiti* subvenerunt: sic porro Pediluvia illa conducunt in diversis *hypochondriacorum* & *hystericarum* afflictionibus dolorificis, *vertiginosis*, *temulentis*, in ita dictis *obstructionibus capitis* & *narium*, in molesta *siccitate* narium, in *tinnitu* & *susurru* aurium, in *otalgicis* invasionibus aliisque: denique etiam non raro hæc Pediluvia in *odontalgia* proficua deprehenduntur, quæ *nimium* illius impetum præoccupant & nimis *frequentem* recursum ejusdem intercipiunt; unde facile liquet, *quantam* utilitatem pediluvia habeant in *capitis* affectibus: ubi frustra consensus *generis nervosi* aut aliarum partium primario accusatur.

§. IX.

Præter hactenus commemoratos capitis affectus Pediluvia in variis *Deliriorum* speciebus variam utilitatem præstare solent, siquidem *Maniacis* opportuno tempore adhibita aliqualem *requiem animi* & *corporis* conciliant, nimias *vigilias* leniunt, *raptus* sanguinis *à capite* avocant, sanguinis *distributionem* in reliquum corpus promovent, *ordinarias* evacuationes facilitant & *regularem* motuum vitalium successum adjuvant: cavendum tamen est, ne *nimis sæpe*, *nimis diu*, *nimis confuse* neve *indiscretim* adhibeantur, sed quo reliqua *congrua* medicatio conjungatur: proinde admodum conferunt in *Melancholia* præcipue *hypochondriaca*; in qua sanguinis *spissioris* fluiditatem adjuvant, *alvi* excretionem liberant, *congestionem* sanguinis *à capite* avehunt, *æqualem* sanguinis *distributionem* invitant, partium *stricturas* relaxant, *progressum* sanguinis per *hypochondria* promovent & subinde ad aliqualem *requiem animi* occasionem ministrant, dum *angustiam* in *animo* & præcordiis minuunt: prosunt præterea Pediluvia *Noctambulis*, dum ad *placidum somnum* disponunt, suspectam *crassitiem* sanguinis corrigunt, *ordinarias* excretiones adjuvant, sangui-

guinis *æqualem* motum promovent, *caput* à nimia *oppletione* humorum levant & ſub tranquilliori ſucceſſu talium actionum, quæ *corpus* attinent, ipſam *mentem quietam* & tranquillam reddunt: quando in *Phrenitide* Pediluvia commode & *congrue* adhiberi *poſſunt*, tunc *utilitatem* ſuam, *variis* modis *genuinam* & efficacem, ad vota comprobabunt: Quid commodi & emolumenti afferant Pediluvia in *nimiis vigiliis*, abunde docuit experientia, cujus obſervationis mentionem facit, *Sennertus Prax. lib. 1. part. 2. Sect. 3. c. 1. Stahlius loc. cit. Benedictus Sylvaticus, Platerus, Sim. Pauli* aliique: hinc *extra morbidam* afflictionem hæc Pediluvia ad *placidum* ſomnum conciliandum eximie proſunt, ut non neceſſe ſit, ipſis *ſoporifera* adminicula *admiſcere*: quare in *illis caſibus* ubi ſomnus cum *vulgaribus* narcoticis remediis *ſecure* provocari *non* poteſt neque debet, *hæc Pediluvia* multam opem largiuntur, dum enim *corpori* lenem *relaxationem* conciliant, *caput* ab humorm *affluxu* liberant, *motus* ſanguinis *liberum* ſucceſſum promovent & *reliquas* functiones ad corporis *integritatem* pertinentes *facilitant*, ita eo certius & ſincerius *animum tranquillant* & *ſomnum* conciliant: quare in *phthiſi, hectica* & diverſis aliis *chronicis* morbis, in quibus *longinquus ſomni* defectus *vires* admodum conſumit & *deſtruit*, prudens Pediluviorum uſus cum multo adjumento adhiberi poteſt: neque tamen propterea idem uſus penitus *diſſuadendus* eſt in *nonnullis ſoporoſis* affectibus; hi enim dum cum *præternaturali* ſomno ſe produnt, per illa Pediluvia non *deteriorantur* & confirmantur, ſed dum *cauſa* horum affectuum utplurimum *in capite* hæret, ita Pediluvia *quandoque* illam cauſam *alterare*, aut ad illius *remotionem contribuere* poſſunt & ſolent: id quod tanto magis ſuccedit, quando tales affectus *augentur* & foventur ab *irregularibus congeſtionibus* & *affluxibus* humorum nec non à concurrentibus *aliarum* ſalutarium *evacuationum* retentionibus & *ſuppreſſionibus:* eximiam ſubinde ſalubritatem

Pediluvia promittunt famoso illi *clavo Hysterico*, sive *Cephalalgiæ Iliaco-Hæmatiticæ* aut *Colicæ anotericæ*,) cujus affectus *primas* origines non modo Pediluvia *leniunt* & emendant, sed & ipsum illum affectum variis *salutaribus effectibus* mitigant: Et dum *convulsivi* morbi *primam* suam emanationem *è capite* suscipiunt, ita Pediluvia in *variis* convulsivis morbis *adultiorum* subjectorum conveniunt, præcipue quando illi morbi *à plenitudine*, *spissitudine*, *irregulari commotione*, *anomala translatione* sanguinis *ad caput*, *suppressione salutarium evacuationum*, maxime vero *Hæmorrhagiarum*, à *nimio terrore* ortum traxerunt, aut quando ab *aliis* quidem causis ortæ sunt, attamen *à prædictis* causis foventur & *confirmantur*; in qualibus casibus illa Pediluvia etiam *sedativam* quandam efficaciam habere & exercere deprehenduntur: sic etiam Pediluvia *variis* capitis *spasticis* & *rhevmaticis* affectibus opitulationem satis *evidentem* promittunt; dum *præservatoriis* scopis adhibita *causam* horum affectuum intercipiunt, quo minus *frequenter* aut *eminenter* caput invadere queat; neque quidem sub justa methodo in talibus affectibus etiam *curatorie* adhibita omnem suam medicam virtutem exuunt, sed *quadantenus* utilia existunt: quantum Pediluviorum usus ad *minuendam* illam *orgasticam* sanguinis commotionem sub *particulari* congestione sese intra *caput* & *faciem* diffundentem & cum molesto *ardore* & *rubore* prodentem contribuat docet fida & attenta experientia: non minus *illis* hominibus Pediluvia *præservatoriis* scopis perquam proficua existunt, quibus *Erysipelas* capitis & *glandularum tumores* in *capite* frequentius obtingunt, quippe qui affectus *multum* illis *activis* humorum *congestionibus* nituntur, præcipue quando *certis periodis* recurrere observantur; in quibus casibus *successive* tales *anomalas* translationes humorum *anotericas* *avertunt* & *ordinarium* illorum progressum cum solitis & *legitimis evacuationibus* stipatum promovent: sed hæc suffici-

ficiant de *utilitate Pediluviorum* ad effectus *capitis* dixisse: reliqua attento & sedulo observatori & imitatori commendamus.

§. X.

Proximum est, ut nunc brevibus demonstremus in quibus *Colli* ac *Pectoris* affectibus *Pediluvia proficua* esse observantur, ubi *generice* quidem indicandum est, quod in *similibus* morborum speciebus illa Pediluvia conducant, videlicet in affectibus colli & pectoris *congestoriis*, *inflammatoriis*, *rhevmaticis* & *spasticis*; quare in *Rhevmatismis faucium* & conjuncto *Brancho*, in *anginodeis* insultibus, in *tonsillarum* inflationibus & inflammatoriis afflictionibus, in affectibus illis *spasticis* & *rhevmaticis nucham* & *humeros*, aliquoties infestantibus, conveniunt; tanto magis vero in hisce afflictionibus conducunt, quando illi vel à *sanguinis ubertate* proveniunt, vel cum illa *consentiunt*, adeoque ab eadem *sustentantur* & invitantur: præterea conferunt in *quibuslibet moliminibus Hæmoptyicis*, in *congestionibus* pectoris sanguineis, in certa *asthmatis sicci* specie, in insultibus *pleuriticis*, *peripnevmonicis*, in *nonnullis spasticis* pectoris affectibus, in *dyspnoea* cum sanguinis *ubertate* connexa, in *polyposa* cordis concretione in pulmones se extendente, in *diversis doloribus* internum & externum *pectus* detinentibus, in *tophis pulmonum* juniorum & *plethoricorum* subjectorum, in *palpitatione cordis*, in *scirrhosa* pulmonum afflictione, in *asthmatico* statu è *Mensium* & *Hæmorrhoidum turbis* proveniente: in quibus singulis affectibus Pediluvia sanguinis *affluxum* in *inferiores* regiones invitando, *superiores* subinde partes à *futuris* nimiis *oppletionibus* & consequentibus *humorosis secessionibus*, irritationibus atque offensionibus liberant atque *levant*; quando itaque tales molesti *infarctus*, *difficiles* humorum *progressus*, molestæ & in-

commodæ *secessiones* humorum *acrium* & partium *sensibilium* offensiones & irritationes ad *Spasmos* disponunt, quando *nimia sanguinis* plenitudo, *irregularis* & immoderata *congestio*, suspecta *spissitudo* humorum ad *stagnationes*, *stases* & consequentes *inflammationes* disponit, quando *molesta abundantia* sanguinis ad *molimina hæmorrhagica* ad *pectus* transeuntia ansam præbet, tunc in singulis hisce passibus & casibus *Pediluvia utilia* esse deprehenduntur: & hæc ipsa etiam est *causalis* & simul *fundamentalis* ratio, *cur* ad *prædictos* affectus hæc Pediluvia *proficua* existant, siquidem haud difficile est, hanc utilem Pediluviorum efficaciam *ex consensu motuum* indagare & enucleare, quo *minus principaliori* & *evidentiori* causandi ratione meræ qualitates *materiarum* ad hoc problema Pathologico-Therapevticum illustrandum satisfaciunt: exinde facile etiam elucescere potest, quantum *commercium* habeant *Pediluvia* cum *motibus*, ex quorum diversa & congrua *alteratione* multi ex prædictis morbis *minuuntur* & mitigantur, quæ *relatio* Pediluviorum ad *motus* in talibus casibus *plus* valet, quam ad *materias*, licet illis *non omnem* vim in materias denegemus, uti in præcedentibus fusius demonstravimus; dum itaque Pediluvia Pectus à *nimio* humorum *affluxu* liberant, subinde vero reliquum transitum & *progressum* humorum *per Pectus* facilitant & *sublevant* & in hoc *posteriori* effectu *privative* succurrunt, ac in *priori positive* subveniunt, ita facile utilitas Pediluviorum in prædictis Pectoris morbis à priori æque ac à posteriori demonstrari potest; neque vero *tali* tantum effectu Pediluvia in *illis* morbis proficua esse deprehenduntur, sed comprobant insuper suam salubritatem, dum reliquas *ordinarias* excretiones *promovent*, adeoque *præoccupant*, ne ex *illarum turbis* vel tales *morbi generentur*, vel *confirmentur* & *exacerbentur*: proinde Pediluvia in *Polypo Cordis* sane plus, quam *multa alia* interna remedia conducunt, quæ posteriora dum *directe* & *proxime*

cau-

causam morbi non attingunt, nedum auferunt, ita Pediluvia *multis* internis remediis in hoc casu præferri merentur, dum subinde *securo* & *leni* effectu se commendant & *cor* à copioso *affluxu* sanguinis præservant, adeoque *progressum* sanguinis *circa cor sublevant*, sicut *Pediluvia, V. Snes, diluentia* & *antispasmodica* remedia, præstantissima auxilia sunt, quæ in illo casu proficua existunt: neque hoc ordine *Phthiseos* oblivisci placet, in qua *justo* tempore adhibita Pediluvia æque conducunt: etenim dum non modo *copiosus* humorum affluxus ad Pectus, aut actuales *congestiones* sanguinis ad *pulmones*, ut & molimina *hæmoptyica*, deinde etiam *retentiones* ordinariarum evacuationum, præcipue *alvi* obstructiones Phthisin *exacerbant*, quid quod dum frequentius Phthisin *oppressiones Pectoris* molestant & per intervalla increbescentes *angustiæ* & interni *ardores* affligunt, ita *tali* tempore usurpata Pediluvia hisce *accessoriis* molestiis infringendis quadrant: ventilant itaque Pediluvia *pectus oppressum*, *æqualem* sanguinis distributionem promovent, *incongrua* molimina *hæmoptyica* intercipiunt, *alvi* apertionem adjuvant, *urinæ* excretionem facilitant, *caput* à *congestionibus* liberant, *somnum* securo modo provocant & ita *variis* respectibus ac congruis *effectibus* in *phthisi* conferunt: præstat vero *in hoc* affectu circa Pediluviorum usum *moderamen* adhibere, ne cum *sinistra* illorum applicatione *perniciosi* sanguinis *orgasmi* provocentur.

§. XI.

Præter hactenus commemoratos affectus adhuc Pediluviorum usus ad diversos alios se extendit & ut in *ordine* maneamus, varii affectus qui in *abdomine* tragœdiam suam agunt, cum Pediluviis mitigantur, sunt vero tales morbi ex parte *spastici*, ex parte etiam *congestorii* & nonnulli alii, qui ab hisce dependent: conducunt itaque Pediluvia in *varia Cardialgiæ* specie, quando videlicet hæc

à *ſpaſtica* contractione *diaphragmatis* oritur & cauſam graviſſimæ *dyſpnœæ* conſtituit, aut utplurimum cum *aſthmate ſpaſtico* coincidit, in quo caſu *vehementes* ſpasmos *lenit* Pediluviorum uſus, dum ſanguinis *affluxum* a præcordiis in *inferiores* corporis regiones convocat, *alvi* & *urinæ* excretionem invitat & *eminus* ad fibrarum in corpore fortius *ſtrictarum relaxationem* diſponit & hoc quidem per modum *conſenſus*; dum enim in *inferiori* corporis regione partes *relaxantur*, ita in *aliis* locis, in quibus illo tempore inſolitæ *conſtrictiones* adſunt, *aliquales* relaxationes obtingunt, qui conſenſus iterum non in *materia*, ſed in *motu* potius, in *tali* caſu inquirendus eſt: quando *Cardialgia* oritur à *congeſtione* ſanguinis ad *ventriculum*, quæ *Menſium* aut *Hæmorrhoidum* turbas excipit, adeo ut *exitus* ſanguinis per *inferiora* loca *impeditus*, nunc è *ventriculo* moliatur, tunc Pediluvia *variis* modis eximiam ſuam *utilitatem* teſtantur, dum *affluxum* ſanguinis *avocant*, in *inferiores* & *ordinarias* vias convocant, *inferiorum* regionum *occluſionem* emendant; *ſuperiorum* regionum *oppletionem* *ventilant*, reliquas *ordinarias* excretiones promovent, ſanguinis *fluiditatem* adjuvant & viciniam *Venæ Portæ* à moleſtis *ſpaſticis* cruciatibus quantiſper liberant: ſi *cardialgia* à diuturna *alvi obſtructione* & retentis *flatibus* oritur, tunc Pediluvia perinde *aliqualem* utilitatem afferunt, uti in *aſthmate flatulento* eundem ſalubrem effectum exſerunt, dum alvum *aperiunt* & *flatuum* evacuationem facilitant: in *morbis Splenis* quid emolumenti promittant Pediluvia, teſtatur *uſus* & *experientia*: præcipue quidem in *infarctu* & initiante *induratione* Lienis ſalubrem ſuam efficaciam comprobant; dum enim *ſpaſticas meſenterii* commotiones leniunt, ita *ſplenicam venam* quadantenus præparant, quo per illam ſanguis *liberius* ad *Venæ Portæ* truncum profluere, adeoque ſplenem *ventilare* queat, proinde eadem Pediluvia in eodem caſu *ſpaſticas inteſtino-*

rum

rum ſtricturas mitigant, quo ſanguis magis *æqualiter* tam per *meſentericas* venas, quam per *internam hæmorrhoidalem* venam ad Venam Portæ progredi poſſit, affluxus ſanguinis à *ſplene* non impediatur, ſed potius *ſublevetur* & hæc pars ab omni ſuſpecto *infarctu* liberetur; In genere quidem Pediluvia *univerſo Venæ Portæ* ſyſtemati & *partibus* cum illa *connexis* proficua ſunt, dum *progreſſum* ſanguinis per loca hæc promovent, eademque à ſuſpectis *ſpaſmis* liberare adjuvant, quare in affectu *Hypochondriaco* & *Hyſterico*, juſta methodo adhibita, conveniunt, dum partes in hypochondriorum regione hærentes, videlicet *Hepar*, *Ventriculum* & *Splenem* admodum levant, ſanguinis *progreſſum* per Venam Portæ adjuvant, ſuſpectas *ſtricturas* quadantenus *relaxant*, *alvinam* excretionem liberant, moleſtam *flatulentiam* emendant & ad *reliquas* ſalutares excretiones, è quarum *turbis* hoc malum interdum oritur, motus invitant: præterea Pediluvia conducunt in *variis Hepatis* affectibus, imprimis in *congeſtionibus* tam *ſimplicibus*, quam *inflammatoriis*, in *ſpaſmis* qui in Hepatis *confiniis* contingunt & ſimul Hepar affligunt, in *infarctu* ſanguineo; in *difficili* progreſſu ſanguinis per Hepar, in *Ictero*, in inchoante Hepatis *induratione*, in quibus afflictionibus tot ac variis talibus modis Pediluvia proſunt, quales hactenus ſæpius indicati fuere: Et quemadmodum Pediluvia *primis regionibus* utilia eſſe annotantur, ita *ſingulares* tales caſus practici facile intelligi poſſunt; qui utilitatem horum Pediluviorum in aliis morbis, quorum *ſedes* in *primis viis* hæret, comprobant, quo ſpectat illa hiſtoria, quæ commemoratur in *A. N. C. Dec. II. An. 6. obſ. 144. de Quartana Pediluvio Sanata*; cujus obſervationis *parallelæ* animadverſiones & hiſtoriæ recenſentur in *Sophronii Kozakii tr. de Sale Sect. 12. c. 10. & B. Wedelii Pharmac. Acroamat. lib. 3. Sect. 2. c. 7.* modus operandi horum Pediluviorum in cura *quartanæ* ex prædictis effectibus colligi

&

& applicari poteſt: Imprimis vero Pediluvia eximiam utilitatem habent in *Menſium* & *Hæmorrhoidum defectivis* vitiis, aut *inordinatis* ſucceſſibus, quando videlicet in hiſce locis ſuſpectæ *ſtricturæ* adſunt, aut ſimul contumaces *alvi obſtructiones* concurrunt, quibus occluſionibus *relaxandis & neceſſariis* humorum *affluxibus invitandiis* & provocandis illa Pediluvia admodum quadrant; quando ſubinde *motus* ad *uterinas* & *hæmorrhoidales* purgationes ſpectantes, à *congruis* locis *deflectunt* & vel per *abdomen vagantur*, vel in *ſuperiores* regiones excurrunt, adeoque modo è *ventriculo*, modo è *pectore*, modo etiam è *capite vicarium* exitum moliuntur, tunc ad *emendandas* has *inſolitas* vias Menſium ac Hæmorrhoidum, proinde etiam ad *motus in ordinem* idoneum & *loca congrua* revocandos & reducendos eadem Pediluvia eximie proſunt, quæ in ejusmodi caſibus & interdum ſatis intricatis afflictionibus remedium, licet *ſimplex*, tamen *præſtantiſſimum* conſtituunt; quare in *Colica hæmorrhoidali*, in alteratione *diureſeos* ex *anomaliis Menſium* & *Hæmorrhoidum* proveniente, in *Fluore albo* ex *Menſium vitiis* orto, in variis offenſis loca *genitalia* ob *Hæmorrhoidum anomalicum* ſtatum corripientibus *prudens* Pediluviorum uſus proficuus eſſe obſervatur; cujus *Practicæ* animadverſionis varia teſtimonia in *Caſibus* Practicis allegari poſſent, ni hoc loco brevitati ſtudere & modo *rem* ipſam annotare placuerit & ſuffecerit.

§. XII.

Superſunt adhuc nonnulli alii affectus, quibus Pediluvia ſalutarem opem afferunt, è quibus mox hoc ordine *Calculum* tam *Renum*, quam *Veſicæ* nominamus, in quo *arduo* affectu non modo conjunctos vehementes *dolores leniunt* & demulcent, ſed & ipſam calculi *excretionem* promovent & facilitant, dum partim *ſpaſticas* illas internas

ſtri-

ſtricturas mitigant, & *vias relaxant*, incommodum *affluxum* humorum & *infarctum* partium avertunt, partim reliquam *ordinariam* excretionem *catotericam* invitant & dum *alvi* æque ac *urinæ* excretionem promovent, ita *una calculorum* proximam exonerationem alliciunt, quæ tanto facilius nunc ſuccedere poteſt, quo magis *anomali* & præjudicioſi motus *ſpaſtici mitigati* & *viæ* quadantenus *relaxatæ* ſunt: hic non modo *præſervatorie* in ſubjectis *calculoſis* conferunt, dum prædictas evacuationes in *legitimo* ſucceſſu conſervant & ſubinde ſucceſſivas *renum* & *veſicæ* urinariæ *abſterſiones* provocant, *incongruas* & præjudicioſas etiam *congeſtiones* ab hiſce locis avocant, nec non motus *ſpaſticos* præoccupant & ſubinde translationem & *diſtributionem* ſanguinis in *peripheriam* corporis promovent, ac aliis variis *generalibus* uſibus & ſalutaribus effectibus adducendis quadrant, ſed etiam per prædictos effectus *curatoriam* ſuam utilitatem afferunt; porro Pediluvia illa conferunt in ſubjectis, quæ *congeſtorio-ſpaſtico-inflammatorio-nephriticis* affectibus corripiuntur, quales in hoc ſtatu comprehenſi adhuc ab *actuali* calculo *liberi* ſunt; in quibus affectibus perinde *curatorio* æque ac *præſervatorio* ſcopo utilitatem *quandam* afferunt, dum *congeſtiones* ſanguinis avocant, ſanguinem *ad æqualem diſtributionem* diſponunt, *ſpaſmodicas* commotiones *relaxant*, *alvum* aperiunt, adeoque *particulares* illas reſtrictiones, quæ *ad renes* vergunt, alterant & emendare adjuvant, ut propterea *ordinaria diureſis* reſtituatur & promoveatur & calculi *geneſis* legitime præoccupetur: quemadmodum hæc Pediluvia non modo in calculoſis pathematibus, ſed & in ſingulis reliquis afflictionibus, quæ *cum calculo cohærent ſecure* efficaciter & certo *aliqualem* utilitatem conciliant: imo quemadmodum *calculoſi* affectus cum *motibus hæmorrhoidalibus* exactam *affinitatem* habent, Pediluvia vero motibus *hæmorrhoidalibus* ordinandis & *promovendis quantiſper*

conducunt, ita ex *hoc ordine* atque *nexu* illorum usus in *talibus* Pathematibus proficuus existit: propterea etiam eadem Pediluvia in *Ischiadicis* cruciatibus magis *præservatoriè*, quam curatoriè conducunt, modo *ordine congruo* adhibeantur, ne videlicet aliis *præparantibus* adminiculis absolutè præmittantur: & ita etiam in affectibus *arthriticis* aliqualem opem promittunt; quando vero arthritis est *vaga* tunc facilius Pediluvia magis *obesse* quam prodesse solent: ita præterea eadem Pediluvia sub *congrua* ordinatione proficiunt, quando ob *anomalias hæmorrhoidales* & *corruptos* affectus *nephriticos* & *ischiadicos*, aliqualis *contractura* regiones corporis *inferiores* corripere videtur, in quo casu una cum *aliis idoneis* adminiculis usurpata Pediluvia *prodesse* deprehenduntur: Quando porro nonnulla subjecta frequens & ominosa *alvi obstructio* ut & *urinæ occlusio* corripit, subinde etiam *angit* & ad varias *alias* afflictiones disponit, tunc *repetitus* Pediluviorum usus huic incommodo etiam *moderari* solet, dum suspectas *stricturas* in utrisque *excretoriis* locis tollit & necessarium *affluxum* in has partes & connexam humectationem allicit & convocat: In *Gravidis* circumspectus Pediluviorum usus omnino salubritatem suam testatur dum frequentibus illis *cardialgicis*, *emeticis*, *syncopticis* afflictionibus resistit, familiarem *alvi occlusionem* liberat & ad *æqualem* sanguinis distributionem ansam præbet: Sit vero horum Pediluviorum usus in Gravidis *cautus*, alias in feminis facile *abortientibus indiscretus* ille usus magis noxam, quam utilitatem parit: Et ita etiam idem *providus* Pediluviorum usus, proxime *ante partum* adhibitus, non modo consequentem partum *facilitat*, sed & *Lochiorum* fluxum, quando *ægrius* succedit, *promovet*; hinc in *Lochiorum imminutione* & *suppressione* præter *congrua interna* adminicula, hæc Pediluvia *securum* & *salubre* adminiculum largiuntur, habere etiam eadem Pediluvia efficaciam, *motus*, qui ad *legitimum partum*

per-

pertinent, *languentes* & *deficientes* revocantem, ut & *difficilem secundinarum* excretionem promovendam, atque diutius insistentes *dolores post partum* affligentes *mitigantem*, *spurios* vero dolores *ante partum* emendantem: non minus ad *irregularium* uteri *concretionum* sive *molarum* exonerationem peritus Pediluviorum usus convenit, quando præcipue *illo* tempore, quo *Menstruæ* purgationes *recurrere* debent, hæc Pediluvia cum subordinatis *laxantibus* adhibentur; eade ratione conferunt Pediluvia ad *fœtus mortui* exclusionem, dum *motus* in *uterinas* regiones convocant: proinde in *viarum urinariarum* & *genitalium* adstrictionibus, *infarctibus* aut varicosis harum ultimarum partium oppletionibus & inturge factionibus prosunt, dum partes *strictas leniunt* & *affluxum* atque *progressum* per illas partes promovent: quare in diversa *ischuria* & *dysuria* hæc Pediluvia conferunt: in quibus singulis abdominis affectibus hactenus recensitis ad minimum *tantam* utilitatem habent, quo qualiscunque *contumax* illorum indoles *infringatur* & *leniatur* ut per *reliqua* adminicula paulo *facilius* emendari possint.

§. XIII.

Plurimorum hactenus affectuum mentio facta fuit, quibus Pediluvia aliqualem utilitatem afferre observantur, quare pauca adhuc addenda erunt, quæ præsentem tractationem illustrant: in affectibus *pedum* an Pediluvia utilia esse queant nunc in ordine inquirere conveniet: quando itaque in pedibus *aridura* & *contractura* adest, tunc Pediluvia tam *simplicia* quam cum speciebus *nervinis* combinata conducunt, quæ pedes *relaxando* & *ingressum* humorum invitando & provocando conveniunt: quando porro in pedibus refractarii & duri *tumores* occurrunt, tunc ad faciliorem illorum *resolutionem* modestus Pedilu-

viorum usus conducit, dum ex eodem partes affectæ *leniuntur*, emolliuntur & *affluxus* ad illorum tumorum *resolutionem* necessarius allicitur: interim in *œdematosis* tumoribus Pediluvia minus proficua sunt, dum partes nunc nimium relaxatus magis enervant, relaxant & humorum *coacervationem*, secessionem & *stagnationem* in pedibus augent; quare *nimis frequens* Pediluviorum usus ad ejusmodi *suspectos* pedum tumores *generandos* contribuit, maxime vero in subjectis *carnosis*, in quibus alias *prodiga* illorum applicatio *evitanda* est: ita porro Pediluvia in *varicosis* nonnullis Pedum intumescentiis conveniunt, quando concurrentes *congestiones* & particulares sanguinis *restrictiones* mitigant, efficaciorem sanguinis *progressum* provocant *æqualem* sanguinis distributionem promovent, pedes *relaxant* subinde *venas* amplificant adeoque ad *faciliorem* varicosarum stagnationum *resolutionem* contribuunt: præter has utilitates vulgo Pediluvia cum *Platero* commendantur ad *delassatorias* enervationes mitigandas, Die Müdigkeit aus den Füssen zu ziehen: unde post *peregrinationes* & conjunctas *lassidutines* persæpe adhibentur: ast quamvis *directe* pedibus in hoc casu roborandis non quadrent, tamen *eo respectu* lassitudini subveniunt, quoniam ad *placidum somnum* disponunt & *molestas* particulares fibrillarum *tensiones* sub lassitudine occurrentes, ut & *gravativas* illas sensationes mitigant atque leniunt & hac *diversa* ratione defatigationi succurrunt: alias quidem Pediluvia *simplici* sua *relaxante* qualitate magis pedibus *torporem* conciliant & *frequenti* sua applicatione *infirmitatem* quandam in pedibus causari adjuvant: quantum Pediluvia conferant, ab *Clavos pedum* præparandos, jam vulgo notum est, dum talem *verrucoso nervosam* concretionem emolliunt, *nimium* sensum in iisdem *hebetant*, fundamentum ac *radicem* horum concrementorum *relaxant* & propterea faciliorem illorum *separationem* & extirpatio- promovent: perinde eadem Pediluvia ad *diversas unguium*

um afflictiones in pedibus occurrentes conducunt: minime vero Pediluvia *aluminosa* & *valde sulphurata* ad *Podagricos* & *œdematosos* affectus concedimus, quoniam illis cum eximio *vitæ* præjudicio *retropellendis* & subito alterandis satisfaciunt: quæcunque etiam subjecta alias *insolitas* pedum *delassationes* experiuntur & ex *Mensium* & *Hæmorrhoidum* turbis in *œdematosos* aut *ulcerosos* Pedum affectus incidunt, illis Pediluvia non secure ordinari possunt: in *chiragricis* vero cruciatibus Pediluvia *legitime* adhibita: *aliqualem* utilitatem afferunt: & quanquam lotiones pedum [cum aquis *subterraneis* sive *thermis* nonnunquam pedibus *roborandis* & à doloribus *spasticis* nec non à *diversis* tumoribus liberandis quadrent, tamen *communis* Pediluviorum usus *tales* utilitates *non facile* promittit]: interim ad pedes *roborandos* pediluvia cum *vino* parata *non penitus* contemnimus, qualia pediluvia in *luxationibus* & *fracturis* pedum *congruo* tempore omnino commendamus: neque etiam in *ulceribus* pedum talia Pediluvia *communia* conferunt, quamvis *varia* exempla comprobent, quod cum thermis *nonnulli* talia *cacoethea* ulcera exsiccata fuerint: neque subinde approbamus lotiones pedum cum *lacte* in Podagricis & Gonagricis cruciatibus, quales curationes per *contraria* non modo *stupores* & *tumores* suspectos in ejusmodi partibus excitant, sed & plane *paralyticas* metamorphoses interdum causantur: quando vero talia Pediluvia *rarius* & *præservatorio* quidem scopo in subjectis *Podagricis* usurpantur, tunc *aliqualem* utilitatem afferre possunt: neque hoc loco illam *specialissimam* pedum molestiam oblivioni tradere lubet, quando nonnulli homines, præcipue *plethorici* per *intervalla* non quidem dolores *sensibiles* in pedibus experiuntur, sed quando paulo diutius *sedentariæ* vitæ indulgent, *molestiam* quandam subtiliter *tensoriam* in pedibus sentiunt quæ *obscura* tractio ejusmodi homines necessitat, ut cum repetita pedum *mutatione*, *translocatione* & motione *aliquale* levamen ca-

pessere debeant, in quo statu æque Pediluviorum usus proficuus esse observatur: quando denique in pedum *articulationibus* ex *inversa* commotione, *inflexione* & distensione *tendinosarum* partium *contumaces* quidam dolores oriuntur, tunc horum *mitigationi* promovendæ Pediluvia hactenus commendata conveniunt, quibus in hoc casu commode species quædam *nervinæ* sociari possunt, qualia *lenientia* & simul *nervina* adminicula partibus *tendinosis* admodum *proficua* existunt.

§. XIV.

Quanquam ex prædictis satis elucescat, quam *multiplex* sit Pediluviorum utilitas, quæ non modo in *ratione* sed & in *experientia* fundata est, tamen adhuc in coronide hujus tractationis addere lubet, quod huc usque commendata Pediluvia notatu omnino dignam utilitatem *Purpuratis* subjectis afferant, quando ab illis *præservatorio* scopo adhibentur: etenim in Purpuratis *justo ordine* adhibita, *alvum* apertam servant, *transpirationem* insensibilem non modo promovent, sed & *placide* & cum securitate *augent*, proinde naturam constanter *invitant*, quo humorum suorum *inquinamenta* in *peripheriam* corporis transferat & ab iisdem *nobiliores* partes liberet: porro *pectus* quod in *purpuratis* frequentius afflictum est, eadem Pediluvia variis modis ventilant, præcipue vero à suspecta humorum *congestione* & *secessione* liberant & quod de reliquo palmarium opus est, ad *successivam* inquinamenti & *seminii* purpurati exclusionem disponunt quo minus illud non modo *majori* quantitate *colligatur*, sed quo minus etiam *simul* & *semel* sub periculoso morbi *schemate* eliminetur, qualis *posterior* operatio communiter *periculosum* illum purpuratum affectum constituit: Neque *penitus* in *Convulsivis* morbis Pediluviorum usus improbandus est, tanto minus vero in *illis*, qui *spissitudinem*

nem ſanguinis, variam *ſtagnationem* ſanginis in corpore, *ſuppreſſas* ſalutares hæmorrhagias, contumaces *reſtrictiones* ſanguinis è peripheria in *internas nobiliores* corporis partes pro cauſa habent: quemadmodum præter illos modos quibus Pediluvia hiſce cauſis reſpondent, etiam *leniente* & *ſpaſticos* atque *convulſivos* motus relaxante effectu operantur proinde etiam *caput* tanquam locum *originis*, è quo *primario* tales motus emergunr atque emanant, *ventilant* & ab incommoda *oppletione*, *congeſtione* & *ſeceſſione* præoccupare & liberare adjuvant: in ſubjectis viciſſim, quæ *frequentibus*, *ſubitaneis* & ſuſpectis *orgaſticis* ſanguinis commotionibus expoſita ſunt, hæc Pediluvia *caute* abhibere decet, ne tales ebullitiones *provocent* & exacerbent: porro Pediluvia conferunt ſubjectis, quibus *animi deliquia* familiaria exiſtunt, in quibus *oppreſſum* motum ſanguinis excitant & varias *connexas morboſas* cauſas ſubjugant & emendant: quando nonnunquam *ſuperiores* corporis regiones *dolorifici tumores* affligunt, tunc talibus doloribus *leniendis affluxibus* humorum avertendis & ipſis illis tumoribus *præparandis*, quo tanto facilius *reſolvi* queant, Pediluvia conveniunt: Quanquam vero in tam *eximio* affectuum numero *Pediluviorum utilitas* deprædicata fuit, tamen minime aſſerimus, quod cum *ſolo* Pediluviorum uſu tales morbi curari poſſint, hinc *aliorum congruorum* auxiliorum *uſus conciliari* debet, interea in prædictis affectibus illorum Pediluviorum uſus utilis obſervatur: proinde notandum eſt, quod Pediluviorum uſus *juſtam methodum* requirat, ne videlicet vel *præmature* vel *præpoſtere* ordinetur, quare *alia obſtacula* antea removenda erunt, proinde Pediluvia talia *ſubordinare* conveniet, quæ *motibus corrigendis* & materiis *præparandis* quadrant, ita tanto facilius reliquæ neceſſariæ *excretiones* ſuccedent: proinde uſus Pediluviorum per *intervalla repetitus* certius *ſalutares* effectus impetrabit, quam ſi *nimis frequenter* urgetur & ſine regimine continuatur: & ita ſub prudenti tali applicatione

Pedilu-

Pediluvia tam *præservatoriis*, quam *curatoriis* usibus reservari poterunt: in *Plethoricis* subjectis multum confert, si congruo ordine & tempore, quando aliæ circumstantiæ permittunt, *artificiales* sanguinis *subtractiones* conciliantur: multum etiam proficit, si moderatæ *laxationes* interdum combinantur, quæ in multis casibus usum Pediluviorum tanto *præstantiorem* & efficaciorem reddunt: attamen in *valde siccis* hominibus hæc Pediluvia *adeo utilia* haud deprehenduntur, ac in aliis: neque quidem in ætatibus *infantilibus*, *puerilibus* & *senilibus* Pediluviorum utilitatem deprædicamus, quæ potius se in alias ætates extendit; loquimur vero de nimis effœta senectute: de reliquo Pediluvia *feminis* tanquam *sensibilioribus* & talibus conjunctis alterationibus magis obtemperantibus subjectis paulo magis, quam *masculino* sexu proficua esse observantur. Sed abrumpendum tandem nobis est, posteaquam hactenus *usum Pediluviorum medicum* sufficienter ex ratione & experientia proposuimus & commendavimus: Deo nunc devotissimas reddimus gratias, quod labori nostro benedictione sua adesse voluerit, quem subinde humillime rogamus, quo ipse utilitatem Pediluviorum in usu Medico efficacissime promoveat, proinde singulos nostros reliquos labores atque conatus salutari successu & eventu beet & coronet.

